

Teisininkai apie diskusijas dėl SDK: svarbiausia – rasti visus tenkinančią problemų sprendimą

Diskusijos dėl transporto priemonės savininko deklaravimo kodo (SDK) netyla. Neseniai apie jo išdavimo spragas prakalbo tarpininkavimu parduodant automobilius užsiimančios įmonės, teigdamos, kad įvedant SDK nepagalvota apie jų veiklos specifiką. Teisininkai sako, kad tai ne vienintelis neapgalvotas niuansas – kai kurie jų kelia riziką nepasiekti tikslo nustatyti tikruosius transporto priemonių pardavėjus ir savininkus.

Tarpininkavimo veiklą parduodant fizinių ir juridinių asmenų transporto priemones vykdančio BRC autocentro pardavimų vadovo Vaido Sarapino teigimu, jei parduodamos transporto priemonės savininkas yra užsienio pilietis ar įmonė, gauti SDK tokiam per tarpininkus pardavinėjamam automobiliui yra praktiškai kryžiaus keliai.

„Teoriškai norint gauti SDK tarpininkaujantį įmonei pakanka turėti atstovavimą patvirtinantį dokumentą, pvz., tarpininkavimo sutartį – tokį atsakymą esame gavę iš atsakingų institucijų. Tačiau praktiškai tai neįmanoma, nes pildant duomenis dėl SDK išdavimo elektroninėje sistemoje tokio pasirinkimo kaip tarpininkavimo sutartis nėra, tad ir gauti SDK nėra galimybės. Panašu, jog šiuo metu veikiančios opcijos orientuotos į tai, kad SDK išduodamas tik sudarius sandorius, o tai netinka tarpininkavimo veiklai, nes pats tarpininkas automobilio neperka, jis yra jungiamoji grandis tarp pardavėjo ir pirkėjo“, – aiškina V. Sarapinas.

„Regitra“ interneto svetainėje rašoma, jog pirmasis užsienyje įgyto automobilio nuosavybės pasikeitimo deklaravimo ir įregistravimo proceso etapas yra sandorio sudarymas, kuomet sudaroma pirkimo-pardavimo sutartis. Po to Lietuvos gyventojas dar prieš įvežant automobilį į Lietuvos teritoriją turi kreiptis į „Regitrą“, deklaruoti įgijimą ir pirmą kartą gauti SDK. Apie tai, kaip procesas turėtų atrodyti tarpininkavimo atveju, informacija nepateikiama.

„Nepanaudoto“ kodo rizika

Pasak advokatų kontoros „AAA Law“ partnerio Jono Sakalausko, SDK tikslas yra aiškus, tačiau aiškiai neapibrėžti konkretūs reikalavimai, kuriuos turi užtikrinti tarpininkavimo veikla parduodant automobilius užsiimančios įmonės.

Kitas aspektas, kuris, jo teigimu, nėra apgalvotas – SDK „išregistravimas“ pasikeitus aplinkybėms ir automobilio Lietuvoje nepardavus. Tokia prievolė šiuo metu nėra tiesiogiai nurodoma, tačiau atsižvelgiant į SDK paskirtį, registro duomenų nuoseklumas ir teisingumas gali ir nebūti išlaikytas, jei automobilio savininkas neinformuos registro tvarkytojo apie neparduotos transporto priemonės susigrąžinimą.

Teisininkai apie diskusijas dėl SDK: svarbiausia – rasti visus tenkinantį problemų sprendimą

„Kadangi SDK pagal pasirinktą modelį yra išduodamas išskirtinai transporto priemonės nuosavybės teisės turėtojo vardu, kyla rizika, kad užsienio subjektas, esantis savininku, neįvykdys jam tenkančių pareigų, kai transporto priemonė Lietuvoje visgi neparduodama. Savininkas gali prarasti suinteresuotumą tiek ją pardavinėti ilgiau, tiek pakartotinai rūpintis įgaliojimo suteikimu dėl kodo išregistravimo. Vienas iš SDK tikslų – transporto priemonių registro duomenų nuoseklumas ir teisingumas, galimybė atsekti visus transporto priemonės savininkus ir jos kelią iki paskutinio pirkėjo. Tačiau jei transporto priemonės savininkas neinformuos registro tvarkytojo apie transporto priemonės susigrąžinimą, šis tikslas nebus pasiektas visu šimtu procentų“, – kalba J. Sakalauskas.

Jam taip pat kyla klausimas, kaip būtų sprendžiama situacija, jei transporto priemonė, kuriai užsienio valstybės subjekto vardu buvo suteiktas SDK, būtų neparduota Lietuvoje ir išvežta į kitą užsienio valstybę, o šioje, pasikeitus savininkui, vėl patektų į Lietuvos teritoriją pardavimui. „Panašu, kad egzistuojant „nepanaudotam“, tačiau neišregistruotam SDK, naujas kodas dabartiniam savininkui išduodamas nebūtų, todėl būtų suvaržytas paskiausias teisėtai užsienyje asmens įgyto objekto įvežimas ir pardavimas Lietuvoje“, – atkreipia dėmesį advokatas.

Neišaiškinti konkretūs reikalavimai

J. Sakalauskas atkreipia dėmesį, jog pareiga turėti automobiliui priskirtą kodą egzistuoja jau įvežimo į Lietuvos teritoriją metu, taip pat reikalaujama kodą nurodyti siūlant pirkti užsienyje esantį automobilį internetiniuose skelbimuose, tad tarpininkavimo paslaugas teikiantys verslo subjektai privalo tiksliai žinoti, kokios transporto priemonės juos pasieks ir kada, bei laiku kreiptis dėl SDK gavimo. Operatyviausias būdas užtikrinti šios pareigos įvykdymą yra tinkamų įgaliojimų gavimas, kad savininko vardu būtų galima kreiptis dėl kodo išdavimo.

„Kalbant apie įgaliojimus, susiduriame su tuo, kad yra neaiškūs konkretūs reikalavimai, kuriuos turi užtikrinti tarpininkas. Pavyzdžiui, nėra aišku, ar jis kiekvienu atveju, atlikdamas transporto priemonės savininko deklaravimą jo vardu, privalo turėti atskirą įgaliojimą, ar tai gali atlikti vadovaudamasis Civilinio kodekso nuostata, numatančia, kad prekybos agentas turi teisę atstovaujamojo vardu be specialaus atstovaujamojo įgaliojimo atlikti bet kokius atstovaujamojo pavedimui tinkamai įvykdyti būtinus veiksmus“, – komentuoja advokatas.

Jo teigimu, optimaliausia būtų stebėti planuojamus teisės aktų pokyčius, galinčius turėti tiesioginės neigiamos įtakos suinteresuoto verslo veiklai, ir esant galimybei išsakyti nuomonę dar svarstymo procese, kadangi institucijos, realiai nevykdydamos verslinės veiklos, iš anksto gali ir nenumatyti visų rizikų.

Teisininkai apie diskusijas dėl SDK: svarbiausia – rasti visus tenkinantį problemų sprendimą

Komentuodamas situaciją, kurioje šiuo metu yra atsidūrę tarpininkavimo veiklą vykdančios verslų, jis akcentuoja, kad susidūriant su konkrečiomis probleminėmis situacijomis rekomenduojama raštu kreiptis dėl konsultacijų suteikimo, prašyti įstaigos atsižvelgti į pateikiamus siūlomus situacijos sprendimo variantus, o įstaigos ar valstybės institucijos savo ruožtu turėtų imtis aktyvių veiksmų tokių objektyvių problemų sprendimui.

Pasak BRC autocentro atstovo, sprendimas gali būti ne vienas – arba galimybė tarpininkavimo veiklą vykdančioms įmonėms gauti laikiną SDK, nesudarant jokio sandorio, arba atskiras registras automobiliams, įsigyjamiems iš užsienio per tarpininkus. Tai padėtų automobilio savininko deklaravimo procesą išlaikyti skaidrų ir aiškų, neliktų vietos teisės aktų interpretacijoms, sumažėtų našta tiek automobilio savininkui, tiek tarpininkui.

